

PUNK-PIENLEHTIKYSELY

Sivu 1 / 3

Mertsi Toivonen

Lehden perustiedot

Tekemäsi lehti: Sarjakuvia!

Roolisi lehdessä: vastaava toimittaja, taittaja, kokoaja, yksi piirtäjästä

Minä vuosina teit lehteä tai lehtiä: 1979-82

Julkaistujen numeroiden määrä, painosmäärät ja ilmestymisajankohdat:

yhteensä 13 julkaisua, painokset 100-150, lisäpainoksia on otettu Oravasta 100-200

Asuinkunta lehteä tehdessä: Tampere, Pertteli

Vanhempien ammatit tai yhteiskuntaluokka: isä kirvesmies-yrittäjä, äiti toimistoapulainen

Lehti

A. Lehden teon aloittaminen

1. Miksi aloit tehdä lehteä? Oliko lehdelläsi esikuvia pienlehtien joukossa tai muualla? Olitko tehnyt aiemmin esimerkiksi koululehteä?

Olin arkkitehtiosaston oppilaslehden toimituksessa 77-80. Omakustanteet olivat tuttuja, Hilse, Sladdi ja Pahkasika. Miksi? kysymykseen vastauksia loppuosassa.

2. Millaisella porukalla teitte lehteä? Oliko porukan sisällä työnjakoa?

Sisareni Satu Toivonen ja minä teimme suurimman osan lehdistä. Veljeni Larri ja vaimoni Sirpa osallistuivat myös muutamilla sarjoilla ja lehden niittauksissa ja postituksissa. Valitsin yhteiseksi nimimerkiksemme Toivo-set, koska olimme kaikki Toivosia.

3. Missä lehti kopioitiin? Oliko käytössä valokopio- vai offset-menetelmä?

Lehdet painettiin Domus-offsetissa, Tampereella. Asuimme tuolloin Domuksella, painotilan yläkerrassa.

B. Lehden muoto ja sisältö

4. Miten kuvailisit lehteäsi? Terapiatoimintaa

5. Miten tärkeä oli lehden ulkoasu ja tyyli?

Välttelin pysyvää tyyliä ja kunkin tarinan tai sketsin piirrostyylillä valittiin aina aiheen mukaan. Sisareni kehittäi omaa runollista tyyliään, johon taittajana yhdistelin tarinankuljetusta. Ajankohdan "Tee Itse" estetiikka vaikutti taustalla vapauttavana kehyksenä.

6. Miten lehti taitettiin? Oliko sinulla aiempaa kokemusta taittamisesta?

Leikkaa ja liimaa oli yleisin taittamisen tapa. Osa sivujen originaaleista tehtiin valmiiksi A3-kokoisina ja sitten pienennettiin offsetin repro-kameralla. Peltejä käytettiin jos mustaa oli paljon. Lehden ulkoasun (A4 poikittain) esikuvana oli suoraan arkkitehtiosaston oppilaslehti, jota olin toimittamassa.

7. Millaisista aiheista kirjoitit lehteen tai lehtiin? Vaikuttivatko lukijoiden oletetut kiinnostuksen aiheet lehteen?

Tavoitteena oli pieni, arkinen ja henkilökohtainen maailmanparantaminen. En ajatellut lukijoita ollenkaan, päinvastoin yritin vapautua ennako-odotusten paineista.

8. Miten hyvin koit lehden heijastavan omaa persoonaasi?

Noihin monisteisiin sisältyy paljon omaa elämää, mutta kokonaiskuva on sattumaa ja heittäytymistä.

9. Jos kirjoitit muihin kuin omaan lehteesi, mihin lehtiin? Miten muihin lehtiin kirjoittelu erosi oman lehden teosta?

En osallistunut muiden lehtien tekemiseen.

C. Pienlehtiyhteisö ja ympäröivä kulttuuri

10. Miten lehteä levitettiin? Millaisia ajatuksia sinulla oli levittämisen suhteen?

Lähinnä tuttaville ja muille pienlehtien tekijöille. Tavoitteita ei ollut. Muutamat divarit ottivat lehtiä myytäväksi.

11. Millaisia suhteita sinulla oli muihin pienlehtien tekijöihin? Millaiseksi koit pienlehtiyhteisön?

Keräsin aika kattavan kokoelman ajankohdan pienlehtiä vaihtokaupoilla. Tunsin osan Pahkasian porukasta ja Hurma-Nättilän. Vanhemmatkin tekijät olivat kannustavia, sain esim. Ossian Saarmanin lehdet vaihtokaupassa.

12. Millainen oli naisten asema pienlehtipiireissä?

Jonkinlaisen väärän tulkinnan perusteella meitä pidettiin alussa tyttöinä, ja se tuntui kohauttavan. Sisareni polki raskaasti uusia latuja naisille sarjakuvan miehiseen maisemaan.

13. Miten tutustuit punkkiin ja miten punk vaikutti lehteen?

Patti Smith, Modern Lovers, Talking Heads ja Television olivat suosikkeja ja Buzzcocksin Spiral Scratch- esitteli uudenlaisen rujan estetiikan, jota lehtemmeikin tavoitteli.

14. Oliko punk vain musiikkia ja musiikki vain punkkia?

Tampereella oli paljon uusien yhtyeiden keikkoja, käytiin piknikillä ÄMY:issä ja Lontoossa 78 reggaeta ihmettelemässä, Rock Against Racism oli ajan henkeä. Musiikilla oli poliittista voimaa. Kaljapunkkeja ja siihen liittyvää itsetuhoisuutta en pystynyt tajuamaan, olin perheellinen ja onnellinen. Ja kuuntelin myös muuta musiikkia. Tampereen divareista sai punkin valtakaudella halvalla 60-luvun LP-klassikoita.

15. Miten suhtauduit korkea- ja populaarikulttuuriin pienlehtivuosina? Entä politiikkaan?

Progeajan bändit tavoittelivat korkeakulttuurin arvostusta, punk pyyhkäisi vallattomalla anarkiallaan korkeakulttuurin vaatimukset roskakoriin. Punk oli hauskaa, energistä ja toiveikasta. Olin ympäristöliikkeessä aktiivinen, mutta epäroivä politiikkaan järjestäytymisessä.

16. Millaisena vastakulttuuri näyttäytyi silmissäsi?

Vapauttavana, innostavana, muutosvoimana.

D. Lehden tekemisen jälkeen

17. Milloin ja miksi lopetit lehden tekemisen? Seurasitko pienlehtimaailmaa vielä sen jälkeen?

Viimeisen lehden nimi oli Katharsis, sitä se oli. Keräsin vielä sarjakuvia, mutta en seurannut punk-lehtiä.

PUNK-PIENLEHTIKYSELY

Sivu 3 / 3

18. Miten koit siirtymän hardcore-aikakauteen vuoden 1982 paikkeilla?

Kuuntelin ja hankin omakustanteita, mutta olin ulkopuolinen keräilijä.

19. Miten lehdenteko vaikutti myöhempään elämääsi (esimerkiksi ystäväpiiri, arvot, ammatti)?

Teimme 80-luvulla animaatioita ja olin mukana teatteriporukoissa. Satu julkaisi omakustanteina kirjoja ja piti näyttelyitä. Lehtien tekemien ei vaikuttanut elämääni myöhemmin, Satua asiat jäivät kalvamaan. Hän otti uusintapainoksia ja yritti saada uralleen arvostusta myöhemmin, mutta ilman tulosta.

20. Jos jatkoit myöhemmin journalistista toimintaa, koitko pienlehtitaustan vaikuttaneen toimittajantyöhösi esimerkiksi tyylin tai työskentelytapojen kautta?

Tein suunnittelutyöni ohessa juttukuvia ja pilakuvia Salon Seudun Sanomiin 1984-96, kuvien ja tekstin suhteet olivat jatkumoa sarjakuvajulkaisuillamme. Reprokameran käyttäminen, pienentäminen ja originaalipiirustuksille asetetut vaatimukset olivat tulleet tutuksi pienlehtien tekemisessä ja auttoivat paljonkin lehtityössä. Tämä oli siis aikaa ennen skannereita ja digitaalisen muokkauksen mahdollisuutta.

E. Vapaata muistelua, havaintoja ja pohdintaa pienlehdistä ja ympäröineestä punk-kulttuurista

Lehtemme tekeminen alkoi, kun sisareni opiskeli Joensuussa biologiaa ja minä perheineni asuin Tampereella. Sain kirjekaupalla piirustuksia ja runoja, joissa sisareni oli purkanut yksinäisyyttään ja sisäistä maailmaansa. Kuviin alkoi ilmestyä merkkejä alkavasta mielenterveysongelmasta. Lehtemme perustettiin tuon ahdistuksen suuntaamiseksi positiiviseen terapiatoimintaan. Mitään kaupallisia tavoitteita ei lehdillämme koskaan ollut. Ja terapiatavoitekin jäi puolitiehen. Satun elämä päättyi lopulta itsemurhaan. Nämä lehdet ovat edelleen täynnä kipeitä muistoja ja rakastavaa voimaa.